

SENIORI A DEZINFORMÁCIE

V rámci projektu *Counter Disinformation Among Vulnerable Populations in Central Europe* sme s naším českým partnerom Transitions, okrem iných aktivít (metodický manuál webinárov pre seniorov, pilotné online webináre), vytvorili **sériu informačných letákov** o tom ako sa orientovať v informačnom bludisku, ako si jednoduchým postupom overiť či ide dôveryhodný materiál, ako rozpoznať nedôveryhodné zdroje a dezinformácie, či o čo ide trollom na sociálnych sieťach.

V spolupráci s pedagogickým odborníkom (doktor Ján Cangár) a agentúrou Seesame sme oslovili odborníkov (profesori Vladimír Krčméry a Pavol Jarčuška, doktor Boris Klempa) a Milana Kňážka, ktorý ochorenie prekonal, a vytvorili **informačné videá o očkovaní** proti ochoreniu COVID-19 (nižšie).

Verzie letákov v pdf [Fakty alebo výmysly online](#) a [Koronavírus - verte/neverte](#)

FAKTY ALEBO VÝMYSLY ONLINE

POKIAL ČÍTATE ČLÁNOK, O KTOROM MÁTE POCHYBNOSŤ,
PREVERTE HO POMOCOU NIŽŠIE UVEDENÝCH KRITÉRIÍ.
DÔVERYHODNÝ ČLÁNOK BY MAL NAPŔŤAŤ
ČO NAJVIAC Z NICH.

SPRAVODAJSTVO

Uvádza fakty, informuje o tom čo, kedy a kde sa stalo.
Informácie sú overené viacerými zdrojmi.
Názory a komentáre sú jasne oddelené od správ.

AUTOR

Je podpísaný(á) pod článkom, stojí za ním a je zaň zodpovedný.
O autorovi(ke) sa dá dozvedieť viac, nebojí sa rozprávať
o svojej práci a verejne prezentovať svoje názory.

NADPIS

Nepokúša sa upútať pozornosť formou nesúvisiacich
výrokov či prehánaním.

FOTOGRAFIE

Sú dodatkové vizuálne informácie s uvedenými zdrojmi.
Popisky zodpovedajú fotografiám. Fotografie neboli účelovo
pozmenené s cieľom manipulovať alebo zavádzať.

VYVÁŽENOSŤ

Všetky dotknuté strany majú priestor vyjadriť svoj názor.
Žiadna strana nie je uprednostnená, či očiernená na úkor inej.
Názory a komentáre sú uvedené v kontexte problému a
môžu zahŕňať vyjadrenia expertov.

NEPRAVDY A KONŠPIRAČNÉ TEÓRIE

Objektívny autor stavia na overených faktoch a vyjadreniach
expertov / relevantných ľudí, nie na svojich špekuláciách.
Autor úmyselne neklame.

MANIPULÁCIA

Autor sa môže pokúsiť niečo docieľiť tým, že bude
apelovať na vaše emócie. Toto nemusí byť problematické
samo osebe, nedá sa to však nazvať spravodajstvom.

Prečo by Vám vlastne niekto chcel klamať?
PRETOČTE STRANU →

KORONAVÍRUS → SPRIEVODCA INFORMAČNÝM BLUDISKOM

K O R O N A

VERTE NEVERTE

OFICIÁLNE ZDROJE

Všetci prevádzkovatelia televízneho a rozhlasového vysielania (verejnoprávne médiá, súkromné televízie a rádiá) majú zákonnú povinnosť informovať o krízových opatreniach. Musia tiež, verejnoprávne médiá predovšetkým, poskytovať overené a všestranné informácie. Tradičné médiá sú preto dnes najčastejšou voľbou pre dôležité a vierohodné informácie, spolu s oficiálnou komunikáciou zo strany ministerstiev, magistrátov, obecných úradov a ďalších inštitúcií.

AUTOR

Pokiaľ sa k nám dostanú informácie z neoficiálnych zdrojov, je dôležité skontrolovať, či je pri informácii uvedený zdroj a autor. Iba tak za ňu môže niesť ZODPOVEDNOSŤ. Pokiaľ sa autor skrýva a nedáva nám možnosť si o ňom dohľadať viac informácií a preveriť si jeho odbornosť a dôveryhodnosť, nezaslúži si našu dôveru.

RODINA, PRIATELIA, ZNÁMI

Priatelia a blízki sú pre nás nielen v čase krízy pochopiteľným a častým zdrojom informácií. Často nám môžu cez email či inak cez internet poslať rôzne správy. Uistime sa ale, či sú skutočne oni pôvodným zdrojom informácie. Pokiaľ informáciu iba preposielajú, platí bod 2 (autor).

NÁZORY

Každý máme svoj vlastný názor, nie však vlastné fakty. Takisto neplatí, že pravdu má ten hlasnejší, agresívnejší či sebavedomejší. Špeciálne v dnešnej dobe treba dôverovať expertom v zdravotníctve, nie amatérskym liečiteľom a tým, ktorí majú najpopulárnejšie názory či šokujúce a jednoduché vysvetlenia na všetko.

EMÓCIE

Súčasná situácia a denné správy v nás môžu vyvolávať pocity strachu a neistoty. Pokiaľ ale nejaký zdroj útočí na naše emócie neustále a cielene, budme na pozore. Dôležité a užitočné informácie často znejú sucho a nezábavné. To je v poriadku.

JE V KAŽDOM VTIPE ZRNKO PRAVDY?

NIE VŽDY. INTERNET JE PLNÝ KLAMSTIEV, POLOPRÁVD A MANIPULÁCIÍ, KTORÉ MÔŽU BYŤ NEBEZPEČNÉ.

PREČO BY TO ALE NIEKTO ROBIL?

SATIRA / HUMOR

Mnoho nedorozumení je zapríčinených zdieľaním vymyslených informácií, ktorých originálny účel bola satira alebo vtip.

OMYL = ZLÁ ŽURNALISTIKA?

Chyby sa stávajú, reportéri nie sú neomylní. Je možné, že informáciu zle overia, alebo sa chytia na návnadu. Je dôležité, aby omyl priznali a napravili.

TROLLING

“Trollovia” sa vyžívajú v tom, že hnevajú iných ľudí. Nemajú záujem o diskusiu, chcú ostatných “vytočiť”. Vymýšľajú klamstvá s cieľom nachytať ľudí a médiá, niektorí sú za to dokonca platení.

NEZNALOSŤ

Na sociálnych médiách sa často zdieľajú neoverené informácie.

PRESTÍŽ / POPULARITA

Sociálne médiá podporujú v ľuďoch pocity jedinečnosti. Je pritažlivé byť populárny a ovplyvňovať mnoho ľudí, občas kvôli tomu klamať alebo manipulovať niektorým stojí za to.

FINANČNÝ ZISK

Senzácie, šokujúce/neuveriteľné informácie, či konšpirácie upútajú pozornosť, vďaka čomu sú aj zdrojom príjmu formou reklamy. Čím viac kliknutí na článok, tým väčší zisk.

PODVODNÉ EMAILY

Niektorí chcú vašu pozornosť, osobné dáta alebo peniaze, a urobí takmer hocičo, aby ich získal.

POLITICKÁ PROPAGANDA

Snaha získať podporu pre politickú stranu/kandidáta (alebo naopak dehonestovať inú/iného). K jej metódam patrí aj šírenie klamstiev, manipulácií a nenávisti, s cieľom zneistiť a rozdeliť spoločnosť.

ÚMYSELNÉ UBLIŽENIE

Anonymita na internete umožňuje ublížiť, ponižovať, ohovárať a šikanovať ostatných pomocou klamstiev a manipulácií.

ČO ROBIŤ? Vyberte si dôveryhodné zdroje podľa návodu na prvej strane, nepanikárte, nepodielajte sa na šírení neoverených informácií. Aj keď to myslíte dobre, špeciálne v krízových situáciách je šírenie poplašnej správy trestné. Nezúfajme však, **POZITÍVNE INICIATÍVY A VZÁJOMNÁ POMOC** MNOHONÁSOBNE PREVAŽUJÚ snahy tých, ktorí súčasnú situáciu zneužívajú.

kurzov o internetovej a počítačovej bezpečnosti. Safelab poskytuje aj špecifický kurz pre seniorov. V rámci našej spolupráce sprostredkujeme kurzy Safelab pre seniorov bezplatne prostredníctvom nášho prístupu MEMO98. Ak ste seniorom a máte záujem o takýto kurz, napíšte nám na marekm@memo98.sk

<https://safelab.sk/internetova-bezpecnost/online-kurzy-pre-ludi>

VIDEO [plná verzia](#): *Ste senior? Dáte sa zaočkovať?*

VIDEO [krátka verzia](#): *Ste senior? Dáte sa zaočkovať?*

Prof. MUDr. Vladimír Krčméry, DrSc.

Krátkodobé vedľajšie účinky

- bolesť v mieste vpichu
- slabosť
- malátnosť
- bolesť kĺbov a hlavy
- horúčka

Prof. MUDr. Pavol Jarčuška, PhD.

„Dnešné vakcíny sú možno tie najbezpečnejšie a najúčinnnejšie, aké ľudia doteraz dostali.“

RNDr. Boris Klempa, DrSc.

Psychológ Dušan Ondrušek, garant [kampane, ktorá upozorňuje na nebezpečenstvo hoaxov](#) a na potrebu zodpovedného dátovania, radí, ako nájsť pravdu vo svete hoaxov. Ondrušek odporúča, aby sme si dávali pozor na zjednodušujúce tvrdenia, odlišovali subjektívne dojmy od objektívnej reality, hlbšie sa zamysleli nad výrokmami autorít, overili si špecializáciu daného odborníka, dávali pozor na emotívne, ale prázdne vyjadrenia, dávali si pozor aj v rodinnom kruhu, ale konverzovali slušne, aj keď s diskutujúcim nesúhlasíme. Celý text aj s videom si môžete pozrieť [tu](#).